

מחודדים

ת"ר ושינתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

אחינו כל בית ישראל התתונים בצורה ובשביח העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וישיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעפוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון
 345

הלווהו על השדה ואמר לו שיהא אפותיקי שלא יהא לו פירעון אלא מזאת ואם איני נותן כנגד מעותיך עד שלש שנים תהא כולה שלך, אע"ג שהוא אסמכתא ואינו קונה לאחר שלשה שנים, מכל מקום הוא אפותיקי כנגד המעות ויגבה מזו.

המוכר שדה באחריות וביקש הלוקח שאם יטרפוה ממנו יגבה ממנו מעידי עידית ואמר המוכר שיתן לו עידית, וטרף הבעל חוב מלוקח, ושטף הנהר את העדי עדיות של מוכר, **לרב פפא** יגבה מהעידית, **לרב אחא מדפתי** יכול המוכר לומר לא שיעבדתי העידית אלא כדי שיהא לי העדי העידית, ועכשיו שנשטף העדי עידית יהא העידית במקום העדי עידית.

אסמכתא לא קניא, לכן אם אמר אם לא אפרע עד זמן פלוני יהא קרקע או מטלטלים זו שלך לא קנה, ואם לקחו המלוה לאחר שלשה שנים ואכל פירותיו צריך להחזיר.

המוכר פירות דקל קודם שחנט, קודם שבאו לעולם יכול לחזור בו אפילו לרבי מאיר שסובר מקנה אדם דבר שלא בא לעולם, משבאו לעולם **לרב הונא** אינו יכול לחזור בו, שמקנה אדם דבר שלא בא לעולם והמכר חל כשיבוא לעולם, **לרב נחמן** יכול לחזור בו שאין מקנה אדם דבר שלא בא לעולם.

מחילה בטעות, לרב נחמן במכר הוא מחילה וכגון מכר פירות דקל קודם שבאו לעולם ומשבאו לעולם אכלם הלוקח אינו צריך להחזיר שמחל לו המוכר [ועיין דף ס"ז, דעת רבינא], אבל בהלוואה כגון שאכל המלוה פירות שנתן לו הלוה באסמכתא צריך להחזיר כיון שבא לידו בהלוואה נראה כריבית קצוצה, שלרב נחמן אין אבק ריבית שפטור להחזיר רק במכר.

בבא מציעא דף ס"ז. יום א' פרשת קדושים כ"ז ניסן תשפ"ד

דף ס"ז - ע"א

אונאה בשיעור שתות צריך המאנה להחזיר למתאנה, שאינו בכלל מחילה בטעות שהרי לא ידע כלל שיש אונאה ולא מחל.

אשה שנמצאת איילונית ומקח הבעל טעות בנישואין, ולכן אין לה כתובה כשמוציאה, מכל מקום אינה גובה גדוניה שהכניסה לו ופירות שאכל גם אם מחילה בטעות אינו מחילה, רצונה שיצא עליה קול שהיא נשואה ורוצה להאכילו אפילו ביודעת שאין נישואיה נישואין.

אשה ששלחה שליח לקנות שדה מקרוביה, ואמר המוכר כשיהיה לי מעות רוצה אני שהיא תקבל מעות ותן לי השדה בחזרה וענה השליח אתם קרובים ותתרוצו ביניכם, הוא אסמכתא שלא סמך על דעת המוכר להקנות [ולא קיבל תשובה ברורה].

מכירה באסמכתא או בסיפור הנ"ל, כיון שאינו מכירה נמצא שהמעות מלוה הם אצל המוכר, אם הלוקח (המלוה) אכל הפירות **לרבה ב"ר הונא** אינו יוצא בדיינים שאבק ריבית הוא, וכן סובר רבה שאינו ריבית קצוצה כיון שלא פסק, **לרבינא** צריך להחזיר (שסובר שמחילה בטעות אינו מחילה, ועיין דף ס"ו: רב נחמן אם בא לידו בתורת מכר שאינו צריך להחזיר, ועיין בתוספות סוד"ה תם ששאני מכירת פירות שלא באו לעולם ואין לו לחזור כי היכי דליקו בהימנותיה).

משכן לו שדהו ולא קץ עמו שיאכל פירות ואכל המלוה,

גליון זה מוקדש לעילוי נשמת
 אבינו היקר שמו מפארים מייסד מפעל 'מחודדים'
 הגה"ח רבי פינחס רוזנבוים זצ"ל בן הרה"ח רבי בנימין ביינוש זצ"ל
 נלב"ע בצפרא דשבתא לסדר בקרובי אקדש כ"ו ניסן תשע"ז
 הוא הגבר אשר בעשר אצבעותיו יסד ושיכלל מפעל זה לזכוי הרבים יהא נא זה לעילוי נשמתו הטהורה בגני מרומים
 ת. נ. צ. ב. ה.

בבא מציעא דף ס"ז. שב"ק פרשת אחרי מות כ"ז ניסן תשפ"ד

דף ס"ו - ע"א

שכיב מרע שנתן גט ולא כתב שהגט על תנאי אם ימות, ואמרה לו אם תקום מהחולי הגט בטל, התנאי בטל שאין זה אלא פטומי מילי בעלמא, ואם תרצה תינשא לאחר אפילו אם לא מת הבעל [הוא המפסיד] הוא צריך להתנות, [ולולי משום חיסרון פטומי מילי היה התנאי קיים אע"ג שאין הגט אלא מדעת האיש והוא צריך להתנות כיון שהוא נתן לה על דעת התנאי הוא כאילו שהוא התנה ומכל מקום אין בו תוקף התנאי כיון שהוא הסכים לדבריה, ודבריה אינם אלא פטומי מילי].

הלווהו על השדה ואמר אז אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלשה שנים הרי היא שלי מעכשיו אף על פי שאין דמי מלוה שוה לדמי שדה מותר, שהוא מכר גמור בדמי הלוואה והוזיל לו מחיר קרקע. **אמר כן לאחר מתן מעות קנה רק כנגד מעות. לא אמר מעכשיו** לרבי יוסי שאסמכתא קניא קנה אם לא פרע לאחר שלש שנים, וקיימא לן שאסמכתא אינו קונה כיון שסבר בשעת התנאי שבוודאי ישלם בזמן והבטיח לו דרך גוזמא בעלמא.

דף ס"ו - ע"ב

הלווהו על השדה ולאחר הזמן אמר לו הלוה קני השדה שלא אפדה עוד, אינו קונה שאמר כך מחמת בושח, מצאו תוך הזמן ואמר כן, בשם **רב נחמן** אמרו שגמר והקנה שהרי למה אמר כך הרי בתוך הזמן אינו יכול לתבוע, **לרב אשי** לא אמר כן, אלא לדחות שלא יטרדנו בזמן.

הלווהו על השדה, אם מצאו ביום הפירעון ושותה שכר בחנות ואמר קני השדה תחת מעותיך, **לרב פפא** קונה ואין זה אסמכתא שהרי אינו מודאג לחזור אחר פדיון השדה אבל אם מצאו שמחזר אחר מעות אינו קונה, **לרב אחא מדפתי** גם אם שתה שכר לא קנה ששמה שותה להפיג דאגתו, או מי שהוא הבטיח לו מעות. **לרבינא** אם מקפיד שלא למכור חפצים פחות מהשווי קנה וראיה הוא שאינו לחוץ לכסף, **לרב אחא מדפתי** גם באופן זה לא קנה ששמה אינו רוצה למכור בפחות מהשווי שלא יצא קול שדחוק למעות, **לרב פפא** אם מקפיד שלא למכור קרקעות כלל קונה שהוא ראה שאינו לחוץ למעות.

לרבה אינה יוצאה בדיינים שאבק ריבית הוא כיון שלא קץ, ולרב נחמן (דף ס"ו) כיון שבא לידו בתורת הלוואה כריבית קצוצה היא ויוצאה בדיינים.

במקום שנהגו להלוות על המשכון ובכל זמן שמושיג הלוה המעות יכול לסלק המלוה [אתרא דמסלקי], לא יאכל המלוה פירות אלא אם פסק עמו שינכה מהחוב דבר קצוב לשנה [בנכייטא] שאז נראה שמכרו לו, וגם אם לא יהיה פירות ינכה לו אותה קצבה ואז אין באכילתו משום ריבית. וצורבא מדרבנן שצריך לישר דרכיו ולהתקדש אף במותר לו לא יאכל אף בנכייטא פן ילמדו ממנו לזלזל באיסורים, אבל במקום שנהגו שהמלוה אוכל פירות המשכון שנים קצובות ואין הלוה יכול לסלק בתוך זמן זה בכל אותם השנים [אתרא דלא מסלקי], הוא כמכר אצלו ואין כאן ריבית ואוכל אף בלי נכייטא.

בבא מציעא דף ס"ח. יום ב' פרשת קדושים כ"ח ניסן תשפ"ד

דף ס"ח - ע"א

הממשכן שדה גם באתרא דמסלקי, המלוה אוכל פירות לשנה ואינו יכול הלוה לסלק תוך שנה.

לשון משכנתא היינו שאין שכן יותר קרוב לשדה זו מן המלוה עצמו, ואם הלוה רוצה למכור המלוה קודם לשכנים לקנות ואין להם דין טענת בר מצרא.

טרשא שרב פפא [לעיל דף ס"ה]. היה מוכר שיכר בתשרי לקבל דמים כשער יוקר בניסן משום שלא היה צריך למכור עכשיו אסור, כיון שבשביל הלוקח הוא שכר המתנת מעות שאילו היה לו מעות עכשיו היה משלם כשער הזול.

שטר בני מחוזא שהיו נותנים פרגמטיא לתגרים שהם יקבלו מחצית שכר ושמים כמה שכר יהיה וכתבים שטר שהתגרים חייבים סכום הקרן ומחצית שכר אסור, ששמה לא יהא כאן ריווח.

חכירות בני נרשאי שהיו כותבים בשטר שהלוה ממשכן שדה והמלווה חוזר וחוכר ללוים בכך וכך כורים לשנה אסור, כיון שהמלווה מעולם לא קנה השדה שיכול לחכור ונוטל ריבית קצוצה, ואפילו אם כתב שקנה ממנו ושהיה ביד המלווה ואכל פירות בנכייטא וחכרה ממנו גם כן אסור ולא אומרים מה לי שאכלו הוא מה לי חכרו שכל ההיתר לאכול פירות משכון הוא שהוא ספק אם יהא פירות, מה שאין כן במקום שקצץ עמו ליתן כך וכך כורים לשנה.

משנה. לא יאמר בעל הפירות לחנוני תמכור פירות וקח לך מחצית השכר, וכן לא יתן מעות לשלוחו לקחת ולמכור פירות בחצי שכר, וכן אין מושיבים תרגולים למחצה ואין שמים עגל וסייח לגדל והשכר לאמצע, משום שמחצית הפירות הם הלוואה לחנוני והשליח והם באחריותו ומחצית הפירות הם של בעל הבית ופיקדון הוא ביד חנוני ושליח, והם טורחים בשביל בעל הפירות במחצית בשכר המתנת המעות שהם חייבים לו בעד מחצית המלוה.

באופנים אלו אם הבעל הבית נותן להם שכר במה שמטריח בעד המחצית מותר, ושיעור השכר לרבי שמעון היינו כל שכרו, והוא כמה שהיה פועל נוטל לבטל ממלאכה כבידה לעשות מלאכות אלו, ובתרגול ועגל וסייח שאינו מבטל ממלאכתו עד שיתן לו שכר עמל ומזונות שהוא מוציא בעדם, לרבי מאיר יפסוק עמו בכמה שהוא רוצה אפילו מעט, לרבי יהודה אינו צריך לפסוק כלום אלא יתן לו אפילו משהו וכגון שטבל עמו פת בציר או אכל עמו גרוגרת.

דף ס"ח - ע"ב

מקבלים דבר שעושה ואוכל למחצה גם אם לא יתנו הבעלים שכר, כגון בפרה החורשת וחמור הטוענת משאוי שזהו שכרם, עזים ורחלים אם הבעלים מסכימים שיקבל גם המחצית שלו מחלב העזים וצמר רחלים מותר שזה שכרו, אם אין הבעלים מוותרים על מחצית החלב והצמר רק מוותר על פסולת החלב והצמר היוצא משטיפת ומריטת רחלים, לרבי שמעון שצריך ליתן לו כל שכרו אסור, ולרבי יהודה שדיו בשכר כל שהוא מותר, וכן סובר רבי יוסי בן רבי יהודה.

לרבה אינה יוצאה בדיינים שאבק ריבית הוא כיון שלא קץ, ולרב נחמן (דף ס"ו) כיון שבא לידו בתורת הלוואה כריבית קצוצה היא ויוצאה בדיינים.

במקום שנהגו להלוות על המשכון ובכל זמן שמושיג הלוה המעות יכול לסלק המלוה [אתרא דמסלקי], לא יאכל המלוה פירות אלא אם פסק עמו שינכה מהחוב דבר קצוב לשנה [בנכייטא] שאז נראה שמכרו לו, וגם אם לא יהיה פירות ינכה לו אותה קצבה ואז אין באכילתו משום ריבית. וצורבא מדרבנן שצריך לישר דרכיו ולהתקדש אף במותר לו לא יאכל אף בנכייטא פן ילמדו ממנו לזלזל באיסורים, אבל במקום שנהגו שהמלווה אוכל פירות המשכון שנים קצובות ואין הלוה יכול לסלק בתוך זמן זה בכל אותם השנים [אתרא דלא מסלקי], הוא כמכר אצלו ואין כאן ריבית ואוכל אף בלי נכייטא.

משכון במקום שיכול הלווה לסלק ולא פסק עמו שינכה מהחוב דבר קצוב לשנה, ואכל המלוה פירות, לרבא כשאכל כשיעור החוב יסלק הלוה בלי דמים כדי למנוע מאכילת ריבית, ואם אכל יותר משיעור חוב אינו יכול להוציאו ממנו שהוא אבק ריבית, ואם חייב לו מעות משטר אחר אין העודף שאכל נחשב לפירעון החוב השני שחייב לו שגם זה נקרא שמוציאים ממנו, לרב אשי גם כשאכל שיעור החוב אין הלוה יכול לסלק עד שיתן לו כל דמי חובו שהרי אכלו המלוה משום ריבית ולא בתורת פירעון ואם מנכה אכילתו מדמי החוב הרי אבק ריבית יוצאת בדיינים.

מלוה שאכל מפירות משכון משדה יתומים קטנים יותר מהחוב, לרבא בית דין מוציאים ממנו שבית דין הם אביהם של יתומים והם לא מחלו על העודף שאכל וכאילו סילקו אותו כשגמר לאכול שיעור דמי החוב, ואם אכל יותר משיעור החוב מחשבין מה שאכל לפירעון חוב אחר שהם חייבים לו, לרב אשי אין כח לבית דין להוציא אבק ריבית.

דף ס"ז - ע"ב

לאכול פירות המשכון בלי נכייטא כשאומר שיאכל בלי נכייטא עד חמש שנים ומאז ישלם על הפירות שיאכל, ללישנא קמא נחלקו בזה רב אחא ורבינא, ללישנא בתרא לכו"ע אסור לאכול בלי נכייטא, ונחלקו אם התנה עד חמש שנים יאכל בנכייטא ומאז ישלם לו על הפירות שיאכל, ואם כתב לו כשגמור אלו השנים נחזיר לך השדה ואינך צריך לשלם, לכו"ע מותר שנראה כלוקח פירות לשנים האלו במעות האלו.

משכנתא באתרא דמסלקי ומת המלוה אין הבעל חוב גובה מבניו שלא היה לאביהם בגוף הקרקע כלום ודינו כמטלטלים ומטלטלים של יתומים לא משתעבד לבעל חוב ולא סמך הבעל חוב דעת עליהם. ואין בכור נוטל בה פי שנים, שאינו נוטל פי שנים במלוה שהוא ראוי ולא מוחזק [וכתוב 'בכל אשר ימצא לו'] וכיון שיכול לסלק אין לו בה אלא שיעבוד. ושביעית משמטת, ורק משכון של מטלטלים שיש לו בידו אין שביעית משמטת שהוא כגבוי. **באתרא דלא מסלקי ומת בעל חוב של אביהם גובה ממנו**, ובכור נוטל בה פי שנים, ואין שביעית משמטת.

כשלווה מסלק המלוה ממשכנתא באתרא דמסלקי לוקח ממנו אפילו התמרים התלושים המונח על מחצלות תחת התמרים, ואם קנאו המלוה על ידי הגבהה או למ"ד שכליו של לוקח קונה ברשות מוכר והתמרים נפלו על מחצלות של המלוה אינו מסלק ממנו.

באתרא דמסלקי והתנה המלוה בשעת ההלוואה על מנת שלא תסלקני אין הלוה יכול לסלק שהמלווה קנה קרקע המשכנתא בכסף הלוואה כתנאי שהתנו. **באתרא שלא מסלקי והתנה שיכול לסלק, לרב פפא** אינו צריך קנין, לרב ששת בריה דרב אידי צריך קנין ואם לא כן יכול לומר דיבור בעלמא הוא ולא אשנה מן המנהג, להלכה צריך קנין.

באתרא דמסלקי ואמר הלוה אלך להביא מעות לשלם ואל תאכל עוד, אסור למלוה עוד לאכול כיון דמעות הלוה מוכנים. **אמר אלך ואטריח להביא כסף, לרבינא** יאכל, למר זוטרא בריה דרב מרי לא יאכל, להלכה לא יאכל.

אחריותו על שוכר אלא על משכיר וניכר מה שנפחת מחמת מלאכה הלכך אין השכר ריבית, אבל מעות שניתן להוצאה לפיכך אחריות על הלוה ואינו ניכר אם נפחת המטבע ואין למלוה לקחת שכר לכן אם לקח שכר הוא ריבית, גם אם נתן לו המעות בלשון שכירות.

מותר לראובן לומר לשמעון תלוזה לי עשרה זוז ממעותיך ללוי ואני נותן לך בשביל זה ארבעה זוז, אע"פ ששמעון קיבל ריבית בשביל הלוואתו, שלא אסרה תורה אלא ריבית הבא מלוה למלוה.

מותר לראובן לומר לשמעון קח לך ארבעה זוז ותבקש מלוי שילוני כסף, אע"ג שהלוה משלם עבור הלוואה, שלא אסרה תורה אלא ריבית שבא מלוה למלוה אבל כאן משלם לשמעון שכר עבור אמירתו.

משנה. מקבל מחבירו פרה וחמור לחלק השבח שישביחו בדמים ובוולדות למחצה ואינו צריך הבעלים ליתן שכר למקבל במה שמטפל גם במחצה שלו כיון שראוי למלאכה ומלאכה כולה של המקבל.

השוכר שדה מחבירו בעשרה כורים לשנה, מותר לומר למשכיר הלוויני מאתיים זוז להשביח השדה ואני אתן לך עוד שתי כורים לשנה, שאינו מוסיף משום שהלוה לו אלא שחוכר ממנו שדה שהיא יותר משובחת וכנגד זה מעלה לו יותר תשלום חכירות.

השוכר חנות מחבירו אינו יכול לומר למשכיר הלוויני מאתיים זוז ואוסיף לך בשכר החנות, אלא אם לוח המעות כדי להשביח החנות ואז דינו כנ"ל בשדה.

מותר להשכיר ספינה או פרה על מנת שאם תישבר הספינה או תמות הפרה ישלם אותה השוכר, ואע"פ שהשוכר לקח עליו אחריות שבירה ומיתה, אינו כהלוואה ומותר למשכיר לקחת דמי שכירות כיון שלא קיבל עליו השוכר אחריות שאם יוזלו ספינות ופרות בשוק ישלם לו, ונהגו בני הספינות לקחת שכר הספינה בשעת משיכת הספינה ושכר השבירה כשנשבר.

בבא מציעא דף ע' יום ד' פרשת קדושים אדר"ח ל' ניסן תשפ"ד

דף ע' - ע"א

מותר להשכיר דוד נחושת אע"פ שהשוכר משלם הנחושת שהחסיר מחמת שימוש הכלי, אין זה כמלוה שאסור למשכיר לקבל עליו שכר, שהרי אין השוכר משלם עבור שאר נחושת הדוד, אלא על שנשרף באור ונפחת דמים.

מעות של יתומים מותר להתעסק בהם ולחלק רווחים אע"פ שאין הם נוטלים חלק בהפסד, שאבק ריבית הוא שאין הרווח מובטח והתירו רבנן ביתומים להלוות באבק ריבית כדי שלא יאכלו מעות.

הנותן מעותיו להתעסק בהם קרוב לשכר ורחוק מהפסד רשע, קרוב להפסד ורחוק לשכר חסיד, קרוב או רחוק לזה ולזה זו היא מדת כל אדם.

מעות יתומים, לרבה בית דין נותנים מעותיהם קרוב לשכר ורחוק מהפסד למי שיש לו חתיכת זהב ולוקחים ממנו הזהב בפיקדון שוודאי הוא שלו שאין דרך בני אדם להפקיד אצל אחרים, אבל כלי אחר לא ששמה פיקדון הוא בידו ויבוא בעליו ויתן סימן ויקח, **לרב אשי** בית דין מחפשים מי שאין ערעור על קרקעות והוא איש נאמן ושומע דינים ומעולם לא קיבל שמתא דרבנן, ובית דין מפקירים נכסי המקבל לצורך היתומים כדי שיתנו לו המעות קרוב לשכר ורחוק מהפסד.

דף ע' - ע"ב

משנה. אין מקבלים נכסי ישראל למחצית שכר כשכל האחריות הוא על המקבל, אבל מקבלים מן העכו"ם.

המקבל בהמות מן העכו"ם להתעסק בהם למחצית שכר הולדות, והתעברו וילדו הולדות פטורות מן הבכורה שהרי האם שייכת לנכרי, התגדלו הולדות וילדו, חצי של העכו"ם פטור, חצי של ישראל **לאביי** אם העכו"ם קיבל עליו אחריות אונסים וזול

מקבלים עגלים וסייחים וחמורים קטנים שאם ימותו לא ישלם כלום ואם יחיו יחלקו ביניהם, ומגדלים אותם עד שיעמדו על שליש גדילתם וחמור עד שטוענת משאוי ואז יחלקו.

אשה שיש לה תרנגולת מותרת לומר לבעלת ביצים בלשון שכירות תנו לי ביצים ואשיב תרנגולת עליהם ואטרח באפרוחים ואטול שני אפרוחים בשכרי שאין אחריות הביצים על בעלת התרנגולת, אבל אם אמרה שנחלק באפרוחים אסור, שמחצית האפרוחים הם של בעלת התרנגולת ומחצית של בעלת הביצים הוא מלוה אצלה והיא מטפלת במחצית של בעלת הביצים בשכר המלוה, אלא אם משלמת שכר הטיפול, **לרבי יהודה דיי במה שהיא מקבלת ביצים מוזרות שאינם קולטות אפרוח וכשיטתו שדיי בשכר מועט, **ורבי שמעון** אסור וכשיטתו שצריך כל השכר.**

מקום שנהגו שהמקבל עגלים וסייחים קטנים למחצה נותן לו מעות בשכר שמוציאם ומכניסם על כתיפו, צריך להעלות לו ואין משנים מן המנהג, **לרבן שמעון בן גמליאל** המקבל עגל עם אמו אין צריך להעלות לו שכר לפי שעגל נמשך אחר אמו ואינו צריך לטרוח, ושכר עמל ומזונות גם כן אינו צריך ליתן שנותן לו גללים, ולחולקים סוברים שהבעלים מפקיר הגללים לכולם.

רב נחמן אמר שהלכה כרבי יהודה ורבי יוסי בר יהודה ורבן שמעון בן גמליאל שסוברים דדיי בשכר מועט, לרב **זביד** שמא כוונתו לומר שהולכים בשיטה אחת, אבל אם הלכה כרבי שמעון שנותן לו שכרו משלם המקבל עליו עיסקא והנותן התנה שיקבל מחצית שכר צריך הנותן לקבל עליו אחריות הפסד יותר ממחצית כגון שני שלישי, ואז רק שלישי הוא ביד המקבל בתורת מלוה ושאר השכר שמקבל עד מחצה הוא שכר במה שמטפל במחצית הנותן, ואם התנה הנותן שהמקבל מקבל על עצמו האחריות על חלקו צריך ליתן לו שני שלישי מהריווח.

בבא מציעא דף ס"ט. יום ג' פרשת קדושים כ"ט אייר תשפ"ד

דף ס"ט - ע"א

המקבל עגל והתנה הנותן, ששכרו יהא מה שיהיה שוה יותר שליש ממה ששוה עכשיו, וכל השאר אחר השליש נחלק בשווה, ואע"ג שאם לא יהא יותר משליש לא יקבל כלום, **לרב** מותר באופן שהמקבל יש לו גם בהמות משלו שטורח בשבילם ובשביל בהמה אחת עמהם אין לו תוספת טירחה, **לשמואל** צריך הנותן לקבל על עצמו שאם לא יהיה תוספת שליש יתן לו זוז עבור הטירחה.

המקבל עליו לפטם עגל למחצית שכר, יטול כל הראש בשכר כדי שלא יהא ריבית, ואם הם שותפים חולקים כל הבהמה שוה בשווה אע"פ שאחד מהשותפים אריס בעד חבירו וטרח בשבילו כיון שאין כאן הלוואה אין כאן ריבית.

המקבל בהמה לחבירו מטפל באתונות י"ח חודש, בבהמה דקה כ"ד חודש, ואם בא לחלק לפני כן בעל הבהמה מעכב עליו, וחייב לטפל בוולדות בדקה ל' יום ובגסה נ' יום, **לרבי יוסי** בדקה ג' חדשים ואחר כך יטול מחצית שלו וממחצית של בעלי הבהמה יטול חצי משום שכרו, ובמקום שנהגו לגדל הוולדות עד שיהיו גדולים יגדילו.

שותפים שיש להם ממון בשותפות אם המטבעות שוות יכול שותף אחד להוציא חלקו בלי שומת בית דין, אבל אם אין המטבעות שוות כגון שיש בו מטבעות שמשקלם וצורתם יוצאת בהוצאה והורגלו בה וטובים בהוצאה יותר מצורה אחרת שמשקלם יותר, ויש גם מטבעות שמשקלם יותר וחביבים למי ששוקל כסף במאזניים, אינו יכול ליטול חלקו בלי בית דין, וקל וחומר סחורה כגון יין שיש ביניהם יינות שהם יותר מבוססים.

דף ס"ט - ע"ב

כל מעותיו של רב חמא ירדו לטמיון, מפני שהיה משכיר מעות ואסור לעשות כן משום שהוא ריבית ואינו דומה למה שמותר להשכיר כלים משום שכלים חוזר בעין ולכן הוא שכירות ואין

וולדות פטורות, **לרבא** גם אם לא קיבל עליו אחריות פטורות כיון שיש לו כח לתפוס הוולדות אם לא ישלם לו הישראל, ויש לו יד וחלק בוולדות. **'לנכרי תשיך' לרב נחמן** היינו היתר ללוות מן העכו"ם בריבית, ואף על פי שאין מצוה ללוות ממנו בריבית כוונת הפסוק הוא לומר שיש גם איסור עשה ללוות מישראל בריבית, אבל אין להלוות לעכו"ם בריבית מדרבנן שמא ילמוד ממעשיו, והתירו בכדי חזיו או לצורבא מדרבנן שלא ילמוד ממעשיו, **לרבא** מותר לקחת ריבית מעכו"ם.

בבא מציעא דף ע"א. יום ה' פרשת קדושים בדר"ח אייר תשפ"ד

דף ע"א - ע"א

'אם כסף תלוה את עמי את העני עמך', עמי קודם לנכרי אפילו אם נכרי בריבית וישראל בחינם, עני קודם לעשיר, עני משפחתך קודם לעני עירך, עני עירך קודם לעני עיר אחרת.

בא וראה כמה סמויות עיניהם של מלוי בריבית ואינם שמים לב לגודל החטא, שאילו אדם היה קוראו רשע היה יורד עמו לחייו להתקוטט עמו כאילו הכהו, ומלוי בריבית מביאים בעצמם סופר ועדים קולמוס ודיו וכותבים וחותמים, שאין לו חלק באלוקי ישראל.

המלוה בריבית כפר באלקי ישראל.

'כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם' היינו שיש לו מעות ומלווה אותם בלי ריבית אבל המלוה בריבית נכסיו מתמוטטים ואינם עולים (שנאמר לעולם).

אין הגר נקנה בעבד עברי שאי אפשר שיתקיים בו 'ושב אל משפחתו' בשנת היובל, **אין גר קונה עבד עברי** [שיהא דינו כנמכר לישראל שעובד הבן אם מת אביו] שמי שאינו יכול להיות עבד עברי אינו יכול לקנות עבד עברי, אלא דינו כנמכר לעכו"ם שאם מת האדון יצא לחירות. **אין האשה קונה עבד עברי** שהוא מתייחד עמה, וקונה שפחה כנענית, **לת"ק** אינה קונה עבד כנעני, **לרשב"ג** קונה עבד כנעני הרי הוא פרוץ בעיניו לגלות קלקול.

אלמנה לא תגדל כלב שמא תקלקל עמו, אע"פ שאם תקלקל עמו יהא הכלב נמשך אחריה ויתגלה, שיאמרו שנמשך אחריה משום בשר שנותנת לו, ולא ישכון תלמיד אצלה מפני שאינה מפחדת שיגלה מפני הצניעות.

'וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרבית', שאתה מצווה להחיות גר תושב, אבל מותר ללוות ולהלוות ממנו בריבית שבאיסור ריבית כתוב 'אתו' היינו מישראל.

דף ע"א - ע"ב

ערב לראובן שלוה משמעון בריבית עובר בלא תעשה, ערב לישראל שלוה מעכו"ם אסור כיון שדין העכו"ם הוא שאינו תובע אלא הערב נמצא שהוא כמו שהלוה עכו"ם לערב בריבית והערב חזר והלוה לישראל הלוה בריבית, אבל אם העכו"ם קיבל עליו שיתבע הלוה תחילה כדיני ישראל מותר, שנמצא שהעכו"ם הלוה לישראל ואחר שתבעו העכו"ם ואין לו לשלם ותבע הערב, באותה שעה הערב מלוה לישראל מה שהוא חייב והיינו הקרן והריבית וחוזר ותובעו ממנו.

ישראל שלוה מגוי בריבית ורוצה להחזירו, ואמר לו ישראל תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו אסור שלוה מישראל בריבית, ואם אמר כן בפני נכרי ואמר הניח על גבי קרקע והפטור ויקח ישראל האחר משם מותר, וכן אם קיבל הגוי מידי ישראל הראשון והוא נתנו לשני שמוותר, ולא אומרים שנתנו לו בשליחות ישראל והגם שאין שליחות לנכרי [שלומדמים מתרומה שנאמר 'כן תרימו גם אתם' גם לרבות שלוחים ומה אתם בני ברית אף שלוחכם] מ"מ נחמיר מדרבנן, **לרב אשי ורבינא** מותר אפילו אם ישראל הראשון מוסר לישראל שני בפני נכרי שהוא שלוחו של נכרי, ואע"ג דאין שליחות לנכרי, **ללישנא קמא דרב אשי** הוא רק בתרומה, **ללישנא בתרא דרב אשי** אין שליחות לנכרי הוא שאין נכרי יכול להיות שליח לישראל אבל ישראל יכול להיות שליח לעכו"ם, **לרבינא** אע"ג שאין ישראל יכול להיות שליח לנכרי מכל מקום מדרבנן יכול לזכות לנכרי כמו שמצינו בקטן שאין שליחות בשבילו מ"מ זוכים בשבילו, והגמרא דוחה דברי רב אשי ורבינא שאין הישראל יכול להיות שליח לעכו"ם, ואין לו זכיה לעכו"ם, ואינו דומה לקטן שישראל הוא והוא בכלל שליחות ולכן יש לו זכיה כשיגדיל.

נכרי שלוה מישראל בריבית ורוצה להחזיר לו ואמר לו ישראל תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו מותר, ואם אמר לו כן לפני ישראל המלוה והנכרי נתנו לו במצות המלוה אסור, שהנכרי נעשה שלוחו של המלוה ונמצא שישראל הלוה לישראל בריבית, ואע"פ שאין נכרי יכול להיות שליח החמירו מדרבנן.

בבא מציעא דף ע"ב. יום ו' פרשת קדושים ב' אייר תשפ"ד

דף ע"ב - ע"א

ישראל שלוה מן הנכרי בריבית ולאחר זמן חישב עימו על הרבית וזקף הכל ביחד במלוה וכתב שטר עליהם כך וכך אני חייב לפלוני ונתגייר, גובה הקרן והריבית שמשענה שזקפה הוא כגבוי, אבל זקפו עליו במלוה לאחר שנתגייר גובה הקרן ולא הריבית.

נכרי שלוה מישראל בריבית וזקפם עליו במלוה ונתגייר, הישראל גובה הקרן והריבית, אבל אם זקפם עליו במלוה לאחר שנתגייר **לת"ק** גובה הישראל הקרן ולא הריבית, **לרבי יוסי** גובה גם הריבית כדי שלא יאמרו שנתגייר כדי שלא ישלם הריבית שחייב, **הלכה** כרבי יוסי.

שטר שכתוב בו ריבית - לרבי מאיר קונסים אותו ואינו גובה לא קרן ולא ריבית שסובר קונסים היתר משום איסור, **לחכמים** גובה קרן ולא ריבית שלא קונסים היתר משום איסור.

שטרי מוקדם - לשיטת ר' שמעון בן לקיש, **לרבי מאיר** שקונסים היתר משום איסור פסול ואינו גובה בה כלל, **ולחכמים** שלא קונסים היתר משום איסור גובים בה מזמן המלוה, **לרבי יוחנן** גם לרבנן אין גובים בו כלל גזירה שמא יגבה בו מזמן ראשון.

דף ע"ב - ע"ב

המוכר קרקע שאינה שלו, לאביי הלוקח גובה כסף על ידי השטר מנכסים משועבדים של מוכר שהרי מודה המוכר שמכר באחריות, **לרבא** אינו גובה על ידי השטר ולא ניתן להיכתב שטר זה, ואינו דומה לשטר מוקדם שמעיקר הדין מותר לגבות בו מזמן ההלוואה שניתן להיכתב מזמן ההוא, ואינו דומה לגזל שדה ומכרה שהלוקח גובה עם השטר הקרן מנכסים משועבדים והשבח מנכסים בני חורין משום שהמוכר רוצה שהמקח יהא קיים לכן מפייס הבעלים שימכור לו שדה כדי להעמיד ביד לוקח כדי שלא יהא נקרא גזלן או כדי לעמוד בנאמנותו.

משנה. אין למוכר לקבל כסף על דעת שיספק פירות ללוקח במשך השנה אם אין לו פירות למכור ועדיין לא יצא השער במדינה אע"פ שיצא השער בשוק של עיירות שאין השער קבוע ואבק ריבית הוא. **יצא השער פוסקים** אע"פ שאין למוכר כיון שאפשר לקנות בשוק [ועי' הטעם דף ס"ג].

לא יצא השער ויש למוכר כגון שהיה תחילה לקוצרים ויש לו גדיש פוסק עמו על התבואה שבגדיש, ועל ענבים וזיתים שבכלים אע"פ שהם עדיין לפני הדריכה, ועל קדירות כשהכניס עפר לעשות מהם קדירות, ועל סיד כשהכניסו לכבשן כדי לשרפו, ופוסק עמו שיספק לו זבל כל השנה, **לחכמים** גם שאין לו, **לרבי יוסי** רק אם יש לו זבל באשפה.

כשפוסקים על הפירות פוסקים שאם יפחות השער ממה שהוא עכשיו תן לי כשער הזול שנותנים פירות הרבה בדמים מועטים, **לרבי יהודה** גם שלא פסק יכול לומר תן לי כשער הזול או תן לי מעות.

היו לו חטיים חדשות שלא יבשו כל צורכם ד' סאה בסלע, וישנים ג' סאה בסלע, אין פוסקים על החדשות שיפסוק לו ג' סאה כשיהיו ישנות, עד שיצא השער לארבע לחדשים ולישנים.

פוסקים ללקוטות כשער הלקוטות שהוא ד' סאה בסלע אע"פ ששער שבעלי בתים הוא ג' סאה לסלע, שתבואה הלקוטות אינם יפות, אבל אין פוסקים לבעלי בתים על שער הלקוטות, שלוקט אפילו אם אין לו ילוה מלוקט חבירו אבל בעל הבית לא ילוה מלוקט, או משום שמי שפוסק עם בעל הבית פוסק על פירות יפות.

לזוים על שער שבשוק, לפירוש א' ברש"י היינו שמוותר ללוות מעות על מנת שאם לא אשלם לך מעות עד זמן פלוני אתן לך פירות כשער של עכשיו שהרי יכול לפרוע לו עכשיו כשער של עכשיו, **ולהלכות גדולות** מותר ללוות סאה פירות לשלם בסאה פירות אם יצא השער.